

HÍREK A

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMBÓL

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM TÁJÉKOZTATÓ ÉS MÚSORFÜZETE

VI. évfolyam

4. szám

1985

Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSAI

**A HÁZIÁLLATOK KIALAKULÁSA
A HONFOGLALÓ MAGYAROK ÉS A KORA
ÁRPÁD-KOR HÁZIÁLLATAI
A SERTÉSTENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A SZARVASMARHA-TENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A LÓTENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A MAGYAR BAROMFITENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A JUHTENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
AZ ERŐGÉP TÖRTÉNETE
AZ EKE ÉS SZÁNTÁS TÖRTÉNETE
VADÁSZAT ÉS VADGAZDÁLKODÁS**

A múzeumi kiállítások nyitva — hétfő kivételével — 10–17 óráig, vasárnap 10–18 óráig látogathatók.

Felhívjuk kedves látogatóink figyelmét, hogy belső felújítási munkák miatt a fenti kiállítások látogathatók. (Esetleges változásokat a napilapokban közöljük.)

Tanulók és sorkatonák számára állandóan, szombati napokon a felnőttek részére is díjtan a látogatás.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre és a TIT Nyugdíjas Agrárszakemberek Klubja tagsági igazolvánnyal rendelkezők ugyancsak díjtanul látogathatják a Múzeumot.

**MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM
1367 Városliget, Vajdahunyadvár Telefon: 420–573, 428–573**

Befejeződtek a Múzeum belső építési és felújítási munkálatai

Befejeződtek a Múzeum csaknem hét éve tartó belső építési és felújítási munkálatai.

Egy közel nyolc évtizedes épületcsoportot, előregedett és hiányos infrastruktúrát kellett korszerűen felújítani, illetve megteremteni. Felügyeleti tárcánk, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium mindenkor segítette erkölcsileg és anyagilag is a Múzeum rekonstrukciós munkálatait, célkitűzéseinek megvalósítását. Enélkül meg sem indulhattak volna a munkálatok.

A Múzeum teljes belső felújítási munkálatai 1978-ban kezdődtek. A Borsod megyei AGROBER készítette el a kiviteli terveket és a gyáli „Szabadság” Termelőszövetkezet építési ágazata végezte a kiviteli munkákat.

A múzeumi, illetve a termelőszövetkezeti pártszervezet kezdeményezésére intézményünk a termelőszövetkezettel szocialista együttműködési szerződést kötött 1980 novemberében. A termelőszövetkezet vállalta, hogy kiemelten kezeli a műemlék épületegyüttes felújítását, a munkálatokat a szerződésben megjelölt határidőre, 1986 júliusára átlagon felüli minőségben valósítják meg. Vállalták továbbá, hogy a kivitelezés időtartama alatt mindvégig biztosítják a Múzeum üzemeltetésének feltételeit és ennek megfelelően tartanak rendet és fegyelmet. A rekonstrukció miatt egyetlen napra sem volt zárva a Múzeum.

A két intézmény vezetősége évente értékelte az együttműködési szerződés végrehajtását. Ezeket az alkalmakat felhasználtuk arra is, hogy a tapasztalatok és a feladatok megbeszélése mellett helyszíni bejárásokon győződjünk meg a munkák menetéről és minőségéről.

Az építtető és a kivitelező közötti viszony is kedvező módon alakult. Visszatekintve elmondhatjuk, hogy korrekt kapcsolat vált uralkodóvá az építőipari részleg és a Múzeum illetékesei között. Ezt a jó kapcsolatot az időnként adódó problémák csak átmenetileg zavarhatták meg. Elmondhatjuk, hogy sikerült azt az elvet követni, mely szerint az eredményes munka egyik feltétele a kölcsönös készség a jó együttműködésre.

Az évek peregetek és az ütemek tervszerűen valósultak meg. Az 1983 novemberi értékelésnél is meglepéssel állapíthattuk meg, hogy a felújítási munkálatok időarányosan, a terv szerinti ütemben valósulnak meg. Külön ki kell emelni azt a tervszerű munkát és jó koordinációt, mely megnyilvánult a Fővárosi Gázművek és a kivitelező között. Ennek kö-

szönhető, hogy 1983 szeptember végére a kivitelező elkészítette az új, korszerű kazánházat és a Gázművek pedig, vállalásának megfelelően, be-kötötte és biztosította a gázellátást. Ezzel – 40 év után – a téli hónapok-ban fűtött termekben ismerkedhetnek a kiállításokkal a látogatók.

Az 1983. évi ülésen jelentette be a termelőszövetkezet vezetősége, hogy a SZOT versenyfelhívásához csatlakozva, hazánk felszabadulásának 40. évfordulójára, valamint az MSZMP XIII. Kongresszusa tiszteletére in-dított munkaverseny keretében a Vajdahunyadvár 1986. júliusi befejezés-re tervezett rekonstrukciós munkálatait 1985. november 7-re elvégzik.

A termelőszövetkezet teljesítette vállalását. Csak elismerés és köszö-net illeti meg a termelőszövetkezet vezetőségét és építőipari dolgozóit.

*A barokk épület egyik, különösen
szépen felújított kiállítási tere*

Örömteli dolog a Múzeum krónikájában ilyen jelentős eseményt megörökíteni azért is, mert ez valódi csapatmunka volt.

Részt vettek benne a Borsod megyei AGROBER tervezői, bonyolítói, segítette a munkát a Fővárosi Tanács Közmű- és Mélyépítési Főigazgatósága, valamint a Fővárosi Gázművek is.

Biztonságot adott célkitűzéseink megvalósításához, hogy a kerületi Pártbizottság és Tanács bizalmát is élvezhettük.

De elismerés illeti a Múzeum dolgozóit is, elsősorban a felújítás menetét ellenőrző Gazdasági és Pénzügyi Főosztály munkatársait. Sok váratlan, előre nem látott körülmény mérlegelésével, fáradságot nem kímélő áldozatos napi munkával igyekeztek megfelelni a nagy súlyú feladatnak.

Elismerés illeti a Múzeum minden dolgozóját is, hiszen az építkezés közepette nem egy esetben rendkívüli körülmények között, összezsúfolt munkahelyeken, többszöri költözködéssel kellett végezni napi munkájukat. És ezt becsülettel vállalták, mert tudatában voltak annak, hogy jó cél érdekében teszik.

E nagy munka határidő előtti befejeztekor tiszteletünket és köszönetünket fejezzük ki az építőknek és mindazoknak, akik Múzeumunkat munkájában segítették.

Dr. Szabó Lóránd

Az átadási ünnepségen részt vett

Váncsa Jenő mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter
Jantner Antal építésügyi miniszterhelyettes
Stadinger István, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese
Villangó István főosztályvezető, Művelődési Minisztérium
Mendele Ferenc igazgató, Országos Műemléki Felügyelőség
a MÉM és társ-tárcák
a XIV. kerületi Pártbizottság
az AGROBER tisztségviselői, valamint
a gyáli „Szabadság” MGT SZ vezetősége Nagy Tamás elnök vezetésével.

Ez alkalomból Váncsa Jenő miniszter elvtárs eredményes munkájuk elismerésül kitüntetésekkel adott át az építőknek.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa *MUNKA ÉRDEMREND*
bronz fokozata kitüntetést adományozta:

Marján Györgynek, a gyáli „Szabadság” MGTSZ üzemegység vezetőjének

Bereczky Endrének, a gyáli „Szabadság” MGTSZ üzemegység vezetőjének

*Váncsa Jenő miniszter átadja a kitüntetéseket
a gyáli Szabadság MGTSz dolgozóinak*

„SZOCIALISTA KULTURÁÉRT” művelődési miniszteri kitüntetésben részesültek:

Rymorz Pál, a Fővárosi Tanács Közmű- és Mélyépítési Főigazgatóság főigazgatója

Molnár György, az AGROBER Borsod megyei Kirendeltségének osztályvezetője

Ferenczi Béla, a gyáli „Szabadság” MGTSZ villanyszerelő brigádvezetője

Szlankai Zoltán, a gyáli „Szabadság” MGTSZ villanyszerelő brigádvezetője

Kelemen András, a gyáli „Szabadság” MGTSZ vízszerelő brigádvezetője

„KIVÁLÓ MUNKÁÉRT” MÉM miniszteri kitüntetésben részesültek:

Barbor János, a gyáli „Szabadság” MGTSZ kőműves brigádvezetője

Horváth János, a gyáli „Szabadság” MGTSZ kőműves brigádvezetője

Soós Károly, a gyáli „Szabadság” MGTSZ kőműves brigádvezetője

Vajkó József, a gyáli „Szabadság” MGTSZ festő brigádvezetője

Szelle Tibor, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum műszaki előadója, gondnok

„KIVÁLÓ TERMELOŐSZÖVETKEZETI MUNKÁÉRT” TOT kitüntetésben részesültek:

Kardos Sándor, a gyáli „Szabadság” MGTSZ festő részlegvezetője

Hegyes József, a gyáli „Szabadság” MGTSZ festő brigádvezetője

Takács Imre, a gyáli „Szabadság” MGTSZ kőműves részlegvezetője

A felújítási munkálatok befejeztével e munkában való tevőleges részvételért *emlékplakettek* átadására is sor került.

Múzeumunk munkatársai közül emlékplakettet kaptak:

Dr. Szabó Lóránd főigazgató

Dr. Vlcskó Lajos ny. főigazgató

Dr. Pintér János főigazgató-helyettes

Németh Józsefné gazdasági igazgató

Zámbó István volt gazdasági igazgató

Czebe Lászlóné ny. osztályvezető

Vitkay Kálmánné muzeológus

Bálint Józsefné csoportvezető

*A múzeum egyik, emléklakettet kapott
dolgozója: Vitkay Kálmánné muzeológus*

TUDOMÁNYOS KUTATÁS HÍREI

Tudományos ülésszak a török kiűzésének korszakáról Szécsényben

Az ország egyik legszebb barokk világi műemléke, a szécsényi Forgách-kastély már 1980-ban és 1983-ban is pazar otthont nyújtott a XVI–XIX. századi társadalom- és gazdaságtörténet kutatóinak, hogy megvitasák a legújabb tudományos eredményeket.

1985. december 3–4-én immár harmadszor rendezett konferenciát a Nógrád megyei Múzeumok Igazgatósága és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Középkori Magyar Történeti Tanszéke a Magyar Történelmi Társulat Nógrád megyei csoportja közreműködésével. E tudományos ülésszak, melynek fő témája „Gazdaság és mentalitás Magyarországon a török kiűzése idején” volt, előfutára annak az 1986-ban megrendezendő országos ünnepség- és tudományos konferencia-sorozatnak, amelyet Buda várának a török hadaktól való visszafoglalása 300. évfordulója alkalmából tartanak.

Az ülésszakot nagy érdeklődés előzte meg, az ország minden részéből több mint száz történész és hallgató érkezett a kétnapos rendezvényre. A rendezők neves történészeket kértek fel a főreferátumok megtartására; így a magyar mezőgazdaság fejlődéséről *Wellmann Imre*, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum ny. főigazgató-helyettese, Európa magyarságképéről *Köpeczi Béla*, akadémikus, a magyar nép teherviseléséről *R. Várkonyi Ágnes* professzor, Kollonich Lipótról és a Magyarország török utáni újjáberendezésének általa összeállított programjának, a híres-hírhedt *Einrichtungswerk*nek új értelmezéséről *Benczédi László*, a magyar ipar és bányászat helyzetéről *Heckenast Gusztáv* tartott nagyívű előadást.

Az összesen tizenhét előadó között a Magyar Mezőgazdasági Múzeum részéről két referáló szerepelt a vitaülésen. *N. Kiss István* „A pa-

rasztság teherviselése a felszabadító harcokban (népesedési és termelési mutatók 1670–1720).” Pálmány Béla pedig „Nógrád vármegye újraterelése és az agrártermelés fellendülése (1683–1728)” címmel tartott előadást.

A kétnapos konferencia — mint azt *Wellmann Imre* elnöki zárszavában is hangsúlyozta — igen eredményes disputát hozott, nagyban hozzájárult a korszak fő kérdéseinek — a magyar nép súlyos terheinek és a közhiedelemmel ellentétben a felszabadító háborúban való nagyon is tevőleges részvételének, továbbá a visszafoglalt területek gyors gazdasági konszolidációja rejtélyének — tisztázásához.

Dr. Pálmány Béla

Tájékoztató a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Könyvtárának külföldi folyóiratairól

XI.

AGRIKULTURA Zbornik Slovenského Poľnohospodárského Muzea v Nitre (Nyitra). Utolsó átnézett évfolyam: 19.1983.

A nyitrai Szlovák Mezőgazdasági Múzeumnak 1–2 évenként több mint 200 oldalon megjelenő folyóirata, ha terjedelmében és külsejében nem is, de tematikájában rokon a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Közleményeivel. A folyóirat profilját két főbb tematika és a benne közölt részletes recenziók szabják meg. Közülük az egyik a mezőgazdaság történetét, a másik pedig a mezőgazdasági szakoktatás, továbbá a kutatás, muzeológia területén elért eredményeket foglalja magába. Egyes ismétlődő témakörök, mint pl. a birkatartás, a felvidéki mezőgazdasági egyesületek története, vagy a mai termelőségvetkezetek problémái nyilvánvalóan a munkatársak kutatási területeit tükrözik. Éppen ezért ezekről a kérdésekről kimerítőbb képet kapunk. A kötetenként 5–6 részletes könyvismertetés szlovák nyelvű, de a tartalomjegyzékben oroszul, németül, angolul is közlik a tárgyalt művek címeit, könyvészeti adatait. Ha külföldi művet recenzálnak, azt is közlik, hogy jelent-e meg már arról valamely világnyelven ismertetés.

A 15–20 oldalas, néha hosszabb szlovák nyelvű cikkeket rövidebb angol összefoglaló előzi meg, majd részletezőbb német rezümé követi. A tartalomjegyzék szlovák, orosz, német és angol nyelvű. Érthetően igen sok cikkben találhatók magyar vonatkozások, hiszen Szlovákia történelme több mint ezer éven át a magyar állam keretei között folyt le. Érdeklődésre tarthat számot az a fényképes cikk, amelyik témáját a magyar honfoglalást megelőző korból meríti és a VIII–IX. századból származó Trencsén megyei szláv vár körül talált ekevasakkal és sarlókkal foglalkozik, számot adva az izotópos vizsgálatokról is. (16. vol: 5–25. p.) A közös múlt területén maradvá, érdekes cikket találunk az aprójószág XVI–XVIII. századi tartásáról. A birkatenyésztéssel kapcsolatban szól a „vlach” pásztorjogról, s arról, hogy az uradalmak a XVIII. században áttértek a merinó juhok tartására. A kecsketartást az erdők pusztulása miatt korlátozták, bár a XVI. században a szegény néprétegek élrelmezé-

sének még fontos részét képezte falun és városon egyaránt. A sertés-tenyésztés a XVII. század végéig főleg a tölgyesek vidékén fejlődött, később a jobbágyság makkoltatási jogának megvonásával a sertéstartás csökkent. A baromfi a jobbágyság számára fontos hústáplálékot és egyben pénzforrást is jelentett. A méhészet a Felvidék, vagyis a mai Szlovákia északi és középső részén volt népszerű, főként a hegységek lábánál. A XVIII. századig az állattartásra a mennyiség volt jellemző, minőségi szempontok csak később kezdtek érvényesülni. (16. vol: 27–42. p.)

Képet kapunk a 40 éven át fennálló és 1890-ben államosított pozsonyi vincelléiskola történetéről is, amely még az első világháború után is működött és csak a 20-as évek elején helyezték át Modorba. (16. vol: 59–64. p.) Cikk szól a nagyszombati serfőzdeiről, melyet már a XIV. században megemlítenek, a XVI. századtól pedig szaporodnak az adatok a sör adás-vételére, illetőleg az üzemi költségekre vonatkozóan. A város ez ügyben folytatott kereskedelmi levelezése, amely az egész monarchiára kiterjedt, sok részletet tár fel. Igen tanulságosak a XVIII. századi, részben még ma is érvényes, részben már kissé „obszúr” technológiai eljárásokról szóló adatok. (16. vol: 43–58. p.)

Megismerhetjük Stefán Padlicka szobrász működését, aki a budapesti Iparművészeti Főiskolán tanult és a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban is működött (amit a mi adattárunk anyaga is bizonyít). Budapesti tevékenysége alatt felvette édesanyja családnévét és Halász István néven dolgozott. (16. vol: 67–84. p.) A cikk tíz fényképet közöl a mezőgazdasági témákat (pásztor, arató, állatok etc.) ábrázoló szobrokról, ill. domborművekről. Olvashatunk a múlt században a mai Szlovákia területén alakult mezőgazdasági egyesületek történetéről is. (16. vol: 135–164. p.)

Nagy terjedelemben, 38 oldalon ismertetik a jezsuita Szentiványi Márton (1633. Liptó vármegye – 1709. Nagyszombat) sokirányú munkásságát. A különböző diszciplinák mellett mezőgazdasággal is foglalkozott. 28 évig szerkesztette a nagyszombati kalendáriumot, melyben tudományos cikkeit is közrebocsátotta. A „Curiosiora et selectiora variarum scientiarum miscellanea” enciklopedikus célkitűzésű munka, mely 1689–1709-ig jelent meg és ebből a terjedelmes műből állították össze az utódok 1746-ban, tehát már halála után az „Oeconomia philosophica” című, ugyancsak Nagyszombatban kiadott kötetet. (916. vol: 165–203. p.) Ez a két munka a mi múzeumunkban is rendelkezésére áll a kutatóknak.

Szemelvényeink az **AGRIKULTURA** egyetlen számából, az 1979-ben megjelent 16. évfolyamból valók. A szerzők az ismertetett cikkek sorrendjében a következők: Bielkova, Horváth, Jurkovic, Simoncic, Petrás, Gergelyi és újból Petrás. Valamennyien ismerik a magyar szakirodalmat és hivatkoznak is rá a jegyzetekben. Adott esetben magyar nyelvű hasonló lapokat is közölnek.

A további évfolyamok cikkeiből:

- A téli birkatartás Szlovákiában. 17.1980. 77–96. p.
- A földesúri víz- és malomjog. 17.1980. 97–103. p.
- A kassai mezőgazdasági akadémia története. 17.1980. 115–147. p.
- A birka mint vagyontárgy Szlovákiában. 18.1981. 22–46. p.
- Babona és állattartás a XVII. századi Lipótvármegyében. 18. 1981. 47–51. p.
- Az állatjárványok elleni küzdelem Magyarországon a XIX. század végéig. (Kitér a budapesti Állatorvosi Főiskola jelentőségére és egyes professzoraira is.) 19.1983. 7–38. p.
- A mezőgazdasági területek más irányú igénybevétele 1945–1975 között. 19.1983. 73–97. p.

Földyné dr. Virány Judit

Tanácskozás az agrártörténeti emlékekről

1985. október 16 – 18. között a *V. Népi Építészeti Tanácskozást* az eddigi színhely – Békés városa – helyett ezúttal Mezőhegyesen „Agrártörténeti emlékek” címmel rendezte meg az Országos Műemléki Felügyelőség, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Békés megyei Tanács VB Tudományos–Koordinációs Szakbizottsága, a Mezőhegyesi Tanács és a Mezőgazdasági Kombinát, valamint a Békés megyei Múzeumok Igazgatósága. A tanácskozás keretében Mendele Ferenc, az OMF igazgatója az agrártörténelmi emlékek védelmének magyarországi történetéről tartott előadást.

Dr. Kirsch János (Malomipari Múzeum) a mezőgazdasági termékeket feldolgozó iparok történetének kutatásáról számolt be, s levetítette „Az élelmiszeripar történeti emlékei” c. filmet.

Kerner Gábor (OMF) az agrártörténeti emlékek kutatásáról számolt be, Balázs György a debreceni szárazmalmokról tartott előadást. Szabó Ferenc (Békés megyei Múzeumok Igazgatósága) Mezőhegyes történetét vázolta fel, Bugár–Mészáros Károly (OMF) pedig a nemrég Hild-érmet kapott nagyközség műemléki épületegyütteséről tartott előadást.

Külföldi résztvevői is voltak a tanácskozásnak: műemlékvédelmi szakemberek Jugoszláviából, Észtországból és Hollandiából. A holland vendégek, Ans és Dick Nijhof a hollandiai szélmalmokról, a szélmalmok történetéről tartottak színes előadást.

A tanácskozás harmadnapján a résztvevők a Mezőgazdasági Kombinátnál lovasbemutatóját tekintették meg, majd Bugár–Mészáros Károly vezetésével műszaki sétán és buszkiránduláson vettek részt Mezőhegyesen. A tanácskozás szervezői az előadásokat követő beszélgetések során felvetették, hogy a jövőben nemzetközivé kellene szélesíteni a találkozót, külföldi előadók meghívásával emelni a tanácskozás rangját.

Balázs György

Dr. Für Lajos tudományos titkár az Ohioi Egyetem, továbbá különböző amerikai és kanadai magyar szervezetek meghívására november 5-én az Egyesült Államokba és Kanadába utazott. Egyhónapos kinntartózkodása alatt részt vett az Ohioi Egyetem által november 7–9-én Oberlinben, Jászi Oszkár születésének 110. évfordulóján rendezett tudományos konferencián, ahol „Többségi-kisebbségi viszonylatok a szomszéd országok magyar nyelvű történelem tankönyveiben” címmel angol nyelven előadást tartott. Ezt követően a magyar szervek meghívott vendégeként körutazáson vett részt és „Magyarország második világháborús embervesztése” címmel előadásokat tartott Clevelandben, Washingtonban, Montrealban, Torontóban, Bostonban és New–Yorkban.

Szeptember 4-én és 5-én Gödöllőn, az Agrártudományi Egyetemen rendezték meg a Mezőgazdasági Tudományos Napokat „A XX. század és a magyar mezőgazdaság” címmel. Ezen a tanácskozáson dr. Fehér György „A műtrágyák használatának kezdete a mezőgazdaságban” címmel tartott előadást.

A Vas megyei Velem községben tartották november 11–13. között a pannoniai térség néprajzával foglalkozó magyar, osztrák, horvát, szlovén és német kutatók VII. Nemzetközi Konferenciáját az *Ethnographica Pannonicát*. Ezen dr. Knézy Judit előadást tartott német nyelven „Egy dél–dunántúli uradalom cselédeinek életmódja a XVIII. század végén” címmel. A konferencián részt vett dr. Balassa Iván ny. főigazgató-helyettes, aki a konferencia egyik szervezője és elnöke is volt.

Megjelent *dr. Fülöp Éva* „Szántódpuszta kapitalizmus-kori agrártörténete 1848–1945” című könyve a Szántódi Füzetek 9. köteteként.

„Változások a Káli-medence lakóinak táplálkozásában (1840–1960)” címmel *dr. Knézy Juditnak* tanulmánya jelent meg a Veszprém megyei Múzeumok Közleményeinek 17/1984. számában.

A Szécsényi Honismereti Híradó 1985/1. számában megjelent *dr. Pálmány Béla* „Szécsényi és bujádi török parancsnokok levelei Koháry István füleki főkapitányhoz (1667–1680)” című tanulmánya, valamint a Századok 1985/1. számában a „Nógárd vármegye nemességének átrétegződése a török uralom kezdetétől a jobbágyfelszabadulásig (1542–1848)” című tanulmánya.

KIÁLLÍTÁSOK, ESEMÉNYEK GYŰJTEMÉNYTÁRI HÍREK

Az Agrártörténeti Emlékgyűjtők Országos Találkozója

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum, a MÉM Műszaki Intézet és a Múzeum gödöllői baráti köre november 21-én Gödöllőn, a MÉMMI-ben tartotta meg az Agrártörténeti Emlékgyűjtők III. Országos Találkozóját. Dr. Pintér János, a Mezőgazdasági Múzeum főigazgató-helyettese köszöntötte a résztvevőket, majd Sági Pál főosztályvezető tartott előadást agrártörténeti emlékeink védelméről. Szólt a műemlékvédelem jelentőségéről, a nyolc éve megjelent 42/1977. számú MÉM—ÉVM—KM együttes rendelet hatásáról, az azóta országszerte tartó értékfeltáró és értékmentő munkáról.

Az eltelt időszakban 665 épületet jelentettek be, számuk egyre csökkenő; a legtöbbet, 182-t állami gazdaságok, 141-et erdészetek, 119-et a tanácsok, 109-et termelőszövetkezetek, 39-et a gabonaipar cégei, intézményei, 21-et a nemzeti parkok, 54-et egyéb helyről jelentettek be. A megyék közül a legtöbbet Pest, Heves, Baranya: a legkevesebbet Csongrád, Zala, illetve Fejér megye jelentette. Kastélyok, kúriák, majorok, magtárak, épületegyüttesek (pl. Mezőhegyes), malmok, lakóházak, tanyák, szeszfőzdék védelmét kérték leginkább. A bejelentett épületek közül a tanácskozás időpontjáig 253-at részesítettek védelemben, 37 védelem a rendelet megjelenése előtt történt meg, 243-at a védelem alól feloldottak a szakértők javaslatára, 88-nak a védetté nyilvánítására 1983-ban előterjesztést kapott az Országos Műemlékfelügyelőség, 44-nek az ügyét pedig teljes egészében az OMF, illetve az OKTH vette át. Az előadó azt is elmondotta: a rendelet végrehajtásában jó az együttműködés az OMF-fel, az OKTH-val, a megyei múzeumokkal, a MÉTE Tudomány- és Technikatörténeti Bizottságával, a HNF-Honismereti Munkabizottságával és a Magyar Történelmi Társulat Üzemtörténeti Szakosztályával. Kiemelte: az épületek hasznosításában a legfontosabb tennivalók egyike a funkció megtalálása.

Külön szolt a bejelentett gépek és eszközök sorsáról. Mintegy három-ezer ilyen tartanak számon, amelyek közül már több mint 2500 tárgy a különféle gyűjteményekben van. A bejelentéseket segítették a múzeum-baráti körök, amelyekben legutóbb 4.199 tagot számláltak.

A tanácskozáson ezután dr. Bölöni István, a MÉMMI igazgató-helyetese az intézet tudományos múltjáról és jelenéről tartott előadást, majd a résztvevők videofilmen tekintették meg a kétegyházi gépfejlődéstörténeti gyűjteményt, amelyet dr. Pálffy György gyűjteményvezető és munkatársai készítettek; s ugyancsak videón láthatták a MÉM Műszaki Intézet gépgyűjteményét.

Számos hozzászólás hangzott el arról, miként lehetne a gyűjtőmunkát hatékonyabbá, eredményesebbé tenni. A tanácskozás alkalmából kisebb kiállítást rendezett a helyszínen dr. Mélykúti Csaba, a MÉMMI műszaki továbbképző irodájának vezetője és Réz Gyula muzeológus.

Fehér István

Három kiemelkedően értékes darabbal gyarapodott ez évben a Mezőgazdasági Múzeum térképtára. Az egyik egy valószínűleg XVIII. századbeli térkép, „F. de Wit” jelzésű kiadás. Felirata latinról lefordítva a következő: „A magyar királyság minden megyéjére pontosan felosztva és kiadva amszterdami F. de Wit által”.

A második egy francia kiadású térkép, felirata: „A háború színtere. A két császárság határán, Béctől Konstantinápolyig, ahol megtalálhatók; Magyarország, Erdély, Oláhföld, Moldávia, Szlavónia, Bosznia, Szerbia, Bulgária, a Raguzai Köztársaság, Dalmácia, Albánia és Románia részei, több utazó és nagykövet alapján. Készítve N. de Fer úr által, aki a katolikus őfőlsége és a trónörökös földrajztudósa, több hajóút és követség után. A kiadás helye Paris Chez I. F. Benard dans l' Isle du Palais... Királyi engedéllyel, 1737-ben.”

A harmadik, a legrégebbi darab 1664-ből való. Felirata: „Az erdélyi nagyhercegség”. Ugyancsak francia kiadású, mégpedig a híres Sr. Sanson kiadóié. E térkép a felirat tanúsága szerint W. Laziustól és I. Sambucustól (Zsámboki János) való átvétel alapján készült. A térképen külön jelzéssel vannak ellátva:

- „A. A szászokhoz tartozó területek
- B. A magyarokhoz
- C. A székelyekhez
- D. A moldvaiakhoz tartozó területek.

Az oláhok ott semmilyen lényeges területtel nem rendelkeznek.”

A Sanson kiadó arról nevezetes, hogy Európában az első kiadók közé tartozik, amelyek az általuk kiadott térképeken a domborzati viszonyokat is jelölni próbálják. (Így van ez a szóban forgó térképen is.) A három eredeti középkori térkép vásárlás útján jutott birtokunkba.

Molnár Imre

Kőbányai Sörgyár Söripari Emléktára

A Söripari Emléktár (Múzeum) kiállítását 1979-ben hoztuk létre, a gyár 125 éves fennállása alkalmából.

Kiállításunk három teremből áll. Az elsőben a múlt történeti emlékeit idézzük, a másodikban a malátagyártást, valamint a társadalmi és politikai életet, a harmadikban pedig a sörkészítéstől a fogyasztásig elevenítjük meg a múltat.

Az első teremben elsősorban a gyár történetét mutatjuk be, de viszapillantást teszünk a feudalizmus idejének sörgyártására is.

A feudalizmus idején jogában állt minden birtokkal rendelkező embernek sert főzni, főúrnak, nemesnek, jobbagynak egyaránt.

A serfőzéssel foglalkozó mesterek céhekbe tömörültek. Közös vagyont és irataikat céhládában őrizték.

Az ipari forradalom hatására Kőbányán 1852 után létesültek az első sörgyárak. Kihasználva a jó minőségű és bőséges vizet, valamint az alattunk húzódó 37 km hosszúságú pincerendszert, egymás után létesült több gyár is. Közülük a legnagyobb eredményeket Dréher Antal sörgyára érte el. A vitrinben és a falakon a gyárról készült rajzok, metszetek, és írásos dokumentumok, valamint az eredményeket dokumentáló díjak láthatók. A serházat, amelyet Dréher 1862-ben vett birtokba, 1855-ben alapították Kőbányai Serház Társaság néven. A gyárat Dréher jól szervezett ütemben bővítette és korszerű gépekkel látta el. 1866-ban 82.770, 1875-ben már 303.000 hektoliter sört termelt és 500 főt foglalkoztatott.

1907-ben Dréher Antal Serfőzdéi Rt. néven újjászerveződött a gyár, 1933-tól pedig Dréher—Haggenmacher Serfőzde Rt. nevet viselte. A gyárat 1948 májusában vették állami kezelésbe. A Kőbányán lévő összes gyárat egyesítve jött létre több átszervezés után a mai Kőbányai Sörgyár.

A második teremben a malátagyártás tárgyi emlékeit sorakoztatjuk fel. A táblókon és a tárlókban látható, fotókon, a malátakészítés folyamata. (Dréherék annak idején nemcsak sört, de malátát is exportáltak.)

A legnagyobb, harmadik termünkben a serkészítés folyamatát illusztráljuk régi tárgyakkal és fotókkal, a ser főzésétől kezdve míg a fogyasztó asztalára kerül.

Első lépés a serfőzés. Régi barna tónusú fotókon láthatjuk az 1912-es rekonstrukció serfőző üstjeit és berendezéseit. Ezekben az üstökben főzték a serlét malátából, amelyet komlóval ízesítettek. Alatta egy régi cefre-

szűrőkád csapsora, melyet néhány éve váltott fel a korszerű gyorszűrő.

A főzés után következik a hűtés. Régen a serlét lapáttal kevergették, hogy gyorsabban hűljön. Ezt a műveletet fiatal fiúkra, tanoncokra bízta, akik bizony sokszor rosszul végezték munkájukat; ők voltak a léhűtők. A mai, megbélyegző értelmű léhűtő szavunk innét származik.

Mellette ott áll az ászokhordó kicsinyített mása. Ezekben a nagyméretű hordókban érlelték a megerjedt sert.

Az érett sört ezután kovaföldes szűrőn szűrik, hogy tükrösen csillogó, tiszta legyen. Kiállításunkban szerepel a korszerű szűrő őse, az ún. masszaszűrő, amellelt helyeztük el a prést, amivel a masszapogácsákat préselték.

Érdekes a dugóégető gép, mellyel a régi fahordók lezárására szolgáló fadugókra ráégették a fejtés pontos dátumát és a sör fajtáját. Így ellenőrizték az esetleges reklamációk jogosultságát.

A kiállításunkon látható két palacktöltő és a palackmosó is az 1912-es rekonstrukció alkalmából került üzembe.

A gyárnak nagyméretű kádárműhelyre is szüksége volt annak idején, hogy a hordókészletét karbantartsa és állandóan növelje. A sok ügyességet kívánó munka dolgozói és mesterei itt, ezen a területen dolgoztak, ahol a kiállítás áll.

Befogják a lovakat a sörösszekér elé

A gyár híres termékeit lovas szekerekkel, speciális teherautókkal és vasúton szállították a fogyasztókhoz. Kiállításunk büszkesége az az eredeti Dréher sörösszekér, amelyet két megtermett ló húzott, téli időben pedig négy lovat is befogtak a szekér elé. A lovakat gondos válogatás után külön telepen tenyésztették.

Sok gondot fordítottak a sör reklámozására. Ezt jól illusztrálják a régi plakátok.

A sör fogyasztása alakította ki a jellegzetes, hangulatos sörözőket, ahol a sör mellé különféle sörkorcsolyákat is felszolgálták. E serkőcsmáknak néhány cégérét is bemutatjuk. A legrégibb egy 1781-ből származó, amelyet a „Totsogóhoz” címeztek, rajta gödény issza a söröskorsóból a habzó nedűt.

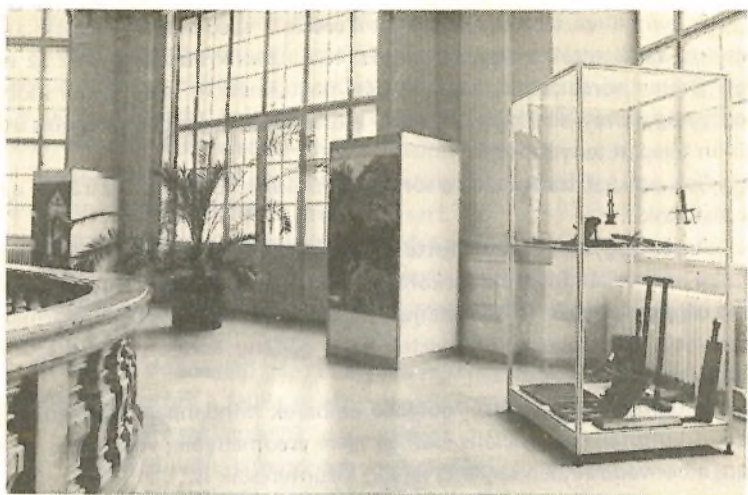
Láthatók végül a sörrel dolgozó emberek mindennapi tevékenységében, a kulturális és szociális életben elért eredményeik, valamint a sportban, a honvédelemben szerzett díjaik, kitüntetések is.

Dr. Horváth Iván

Az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskola és a Magyar Mezőgazdasági Múzeum közös rendezésében „Népi építészeti emlékeink” címmel fotó- és műszaki dokumentációs kiállítás nyílt a Vajdahunyadvárban 1985. október 25-én. A kiállítás a főiskola népi építészeti tudományos diákköre 1973 – 1985 közötti feldolgozó munkáját, népi építészeti emlékeink dokumentálását mutatta be. A kiállítást *Kleineisel János*, egyetemi tanár, a Képzőművészeti Főiskola rektorhelyettese nyitotta meg.

Az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskola népi építészeti tudományos diákkörének tagjai 1973–1985 között Karcag, Esztergom, Lenti, Nagykanizsa, Zalaegerszeg, Nagykapornak, Nagykőrös, Tarpa térségében végeztek felmérő munkát. 223 objektumot (lakóház, gazdasági épület, tanya, présház, kunyhó, vízimalom, pince, csárda, komplett porta) dolgoztak fel, a kiállításon 80 tablón, közel 250 fotó, műszaki felmérési rajz, térkép és terv szerepel.

A fényképfelvételeket Hegyi Gábor és Szabó József fotóművészek és a főiskola hallgatói készítették. A felmérési munkákban 45 főiskolai hallgató vett részt. A népi építészeti tudományos diákkör vezetője dr. Szabó László, főiskolai adjunktus.

*A „Népi építészeti emlékeink”
kiállítás részlete*

December 13-án a „Népi építészeti emlékeink” kiállítás alkalmából ankétot rendeztünk a közös feladatok megbeszélésére a Magyar Mezőgazdasági Múzeum tanácstermében.

A tanácskozást Fodor Gyula, az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskola intézeti igazgatója nyitotta meg, majd a zalai, a nagykőrösi és a tárpai felmérésekről számoltak be a tudományos diákkör tagjai. A beszélőket számos hozzászólás követte, a meghívottak közül felszólaltak Timon Kálmán, az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium, Sisa Béla, az Országos Műemléki Felügyelőség, Forgács György, az Építésügyi Tudományos Központ, Barabás Lajos, az Agrár Innovációs Bank munkatársai, dr. Reischl Gábor, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem adjunktusa, Balassa M. Iván, a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum, dr. Kerecsényi Edit, a nagykanizsai Thury György Múzeum és Páll István, a Nyíregyháza Sóstói Múzeumfalú muzeológusai.

★★★

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum és a Csehszlovák Kulturális és Tájékoztató Központ közös rendezésében november 15-én „Szőlészet és borászat Csehszlovákiában” címmel időszaki kiállítás nyílt a Vajdahunyadvárban. A kiállítást Pozsony polgármester-helyettese, dr. Pavol Kováč docens nyitotta meg.

Pillanatkép a pozsonyi kiállítás megnyitójáról

Az MSZMP KB Gazdaságpolitikai Osztály Agrár- és Szövetkezetpolitikai Alosztályának pártcsoportja októberben meglátogatta Múzeumunkat. Benyomásaikról így nyilatkoztak: „Gratulálunk a tartalmában igen gazdag, külső megjelenésében látványos kiállításokhoz. Nagyon örülünk, hogy a Múzeum az egész magyar élelmiszergazdaság történeti emlékeinek bemutatására törekszik. A Múzeum minden kedves dolgozójának további sikereket kívánunk.”

★★★

A *Magyar Agrárszakemberek Tudományos Találkozójának* egyik programpontja Múzeumunkban zajlott, amint erről már korábban hírt adtunk. A szervező bizottság most levélben mondott köszönetet dr. Szabó Lóránd főigazgatónak: „A Magyar Agrárszakemberek Tudományos Találkozója Szervező Bizottsága nevében köszönetet mondunk a Mezőgazdasági Múzeum megtekintéséért.

A Magyarországon és határainkon kívül élő szakemberek szóban és írásban kifejezték, hogy a Tudományos Találkozó politikailag és szakmailag egyaránt hozzájárult az agrárértelmiség kapcsolatainak elmélyítéséhez az óhazával. Kérjük, fogadja a Szervező Bizottság ismételt szívélyes köszönetét, további eredményes munkájához jókívánságai kifejezését.”

★ ★ ★

A *politikai vitakör* programjaként szeptemberben dr. Balassa Iván ny. főigazgató-helyettes „A kis népek, nemzetiségek helyzete a Szovjetunióban” címmel, októberben Dobszai Károly, az Ybl Miklós Főiskola docense pedig társadalmunk időszerű kérdéseiről tartott előadást.

★ ★ ★

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Tanulmányúton Dániában

II.

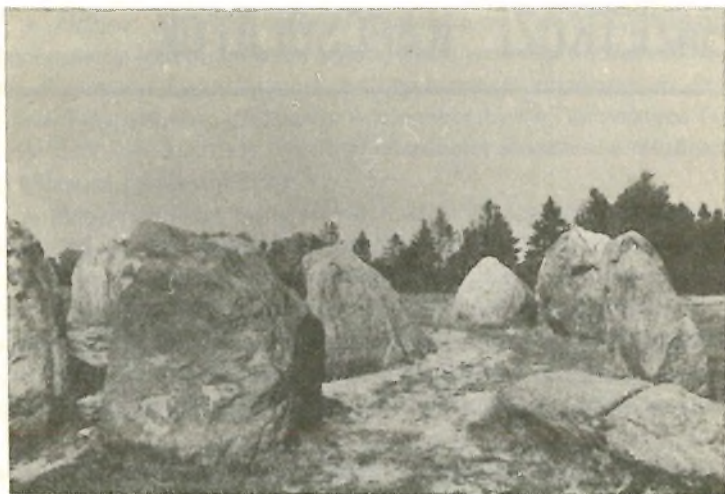
Tanulmányutam során a Gammel Estrup-i Mezőgazdasági Múzeum és a hørsholmi Vadászati és Erdészeti Múzeum működésének részletes tanulmányozása mellett vendéglátóim lehetővé tették számomra azt is, hogy számos más múzeumot is megismerjek az országban.

Először a Jylland félszigeten – ahol Auning és mellette a volt uradalmi központ, Gammel Estrup található – volt alkalmam megtekinteni számos történeti jelentőségű helyet. Nagy felkészültségű, értő kalauzom volt: Svend Nielsen, a Dán Mezőgazdasági Múzeum igazgatója, aki képzettségét tekintve régész, s az országban folytatott jelentős ásatásokon, feltárásokon személyesen is részt vett.

Az ország igen gazdag kőkori emlékekben. Tustrupban kőkorszaki lakóház, egyes sír és törzsi temetkezőhely, valamint áldozati központ tekinthető meg. Fyrkat viking-kori erődtítménye igen híres, a négy, az erdőn belül feltárt ház egyikének rekonstruált mását II. Margit királynő nyitotta meg éppen odaérkeztünk előtt. Az erődtítmény fejedelmi központ, vagy harcosok települése lehetett.

Előadásomat Aarhusban tartottam. A város központjában megőrizték az ősi városmagot és más területekről is telepítettek át házakat, így szabadtéri múzeumot alakítottak ki. Érdekessége, hogy a szabadtéri néprajzi múzeumoktól eltérően nem paraszti, hanem polgári lakóházakat, boltokat mutat be. A boltok némelyike az eredeti funkciót szolgálja, a lakóházakban különböző kiállítások vannak.

A város mellett található a moesgardi Forhistorisk Museum, régészeti és néprajzi gyűjteménnyel. Állandó kiállítása a kőkortól a kereszténység felvételéig mutatja be a környék történetét. A néprajzi kiállításban Grønland és az iráni-pakisztáni terület lakosainak viseletét, eszközeit, épületeit láthattuk. Időszaki kiállítása a század elejei amerikai kivándorlással fog-

*4000 éves áldozati hely
(Tustrup, Jylland-félsziget)*

lalkozott: a bevezető térkép az európai országok kívándorolt lakosainak számáról tájékoztató, természetesen hazánkat is feltüntetve. Technikailag igen jól megoldott bemutató volt: a látogató az egyes termekben a kívándorlókat fogadó hajózási vállalatok irodáján, a hajón, majd az amerikai hatóságok hivatalos helyiségein át egy, a telepeseket a szükséges felszerelésekkel ellátó boltig, az őslakosokat ábrázoló részletekig haladt, majd egy mai, Amerikából Európába közlekedő óriás repülőgép kabinjában is helyet foglalhatott.

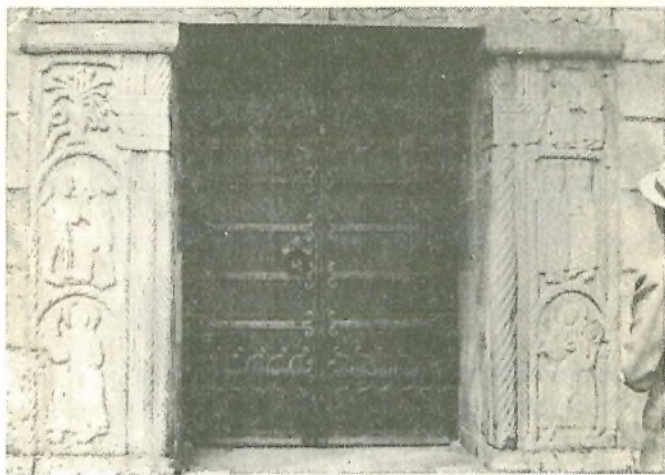
Dániában a réz- és bronzkori leletek gazdagsága részben az azokat megőrző mocsaraknak köszönhető: a szent helynek tekintett mocsaras, ingoványos területek nagy számban őrizték meg a beléjük hajított eszközöket, áldozati tárgyakat, sőt konzerválták az emberáldozatokat is. Így Silkeborgban — ahol a gránitból épített katedrális is megtekintettük — a helyi múzeum egyébként szokványos helytörténeti gyűjteményét gazdagítja az ún. tollundi ember. E 2000 éve élt férfi földművelést folytató közösség termékenységi-áldozatának alanya volt. Kötéllel fojtották meg, majd helyezték a mocsárba. Testét a feltárás időpontjában még nem tud-

ták teljes egészében konzerválni, de fényképfelvételeket készítettek róla. Jelenleg feje, a haját borító bőrsapka, öve és a nyakán talált kötél látható a múzeumban. A lelet feltárásakor azonosították a gyomrában található természetett és vadon élő növények magvait is, azaz megállapították, mivel táplálkozott.

*A 2000 éves, „tollundi ember
a silkeborgi múzeumban
(Jylland-félsziget)*

A román kor legszebb emlékei közé tartoznak a megőrzött kőfaragványok. Auning körzetében dolgozott egy Horder nevű kőfaragómester, munkáit Vejlbj és Örsted templomainak falán csodálhatjuk meg. A faragványok Bibliából vett jeleneteket ábrázolnak, illetve a korabeli donátorok, szerzetesek ruházatát örökítették meg. A román kori elemeket őrző templomok mellett több helyen is láthatók a kora-középkorból fennmaradt tizedbegyűjtő házak, amelyeket a XVII–XVIII. században a kegyuraságot viselő uradalmak munkásaik részére kórházzá alakítottak át. Dá-

*Román stílusú kőfaragványok
Vejlbj templomában (Jylland-félsziget)*

niában nagyon korán és heves harcoktól mentesen zajlott le az ország átterése a protestáns — lutheránus — hitre. A szerzetesrendek egyszerűen nem vehettek fel új tagokat, s így fokozatosan kihaltak. Az omi ciszterciata monostor is ekkor néptelenedett el. Területén ma szabadtéren és egy kis múzeumban is megtekinthetők a feltárt maradványok. Mivel a szerzetesek kórházat is tartottak fenn, az ott elhalt és nem messze eltemetett betegek csontjainak tanulmányozása az orvostörténet kutatóinak is sok értékes adatot szolgáltat.

Dr. Fülöp Éva Mária

Szeptember 1-én megtekintette a Múzeumot *José Luis Padron Gonzales* kubai idegenforgalmi miniszter.

★ ★ ★

Szeptember 9-től 12-ig Dániában tarották az *AIMA elnökségi ülését*. A Magyar Mezőgazdasági Múzeumot *dr. Szabó Lóránd főigazgató*, az *AIMA* elnöke és *Szabó Anna muzeológus*, az *AIMA* titkára képviselte. Ezt követően a hørsholmi Vadászati és Erdészeti Múzeumban szakmai tapasztalatcserén vettek részt.

★ ★ ★

Az Alt-Schwerin-i Agrártörténeti Múzeum két munkatársa, *Werner Heyfelder* osztályvezető és *Walter Ziegler* restaurátor szeptember 16-tól egyhetes tanulmányúton a Mezőgazdasági Múzeumban tartózkodott.

★ ★ ★

1985. szeptember 26-án megtekintette a Múzeum kiállításait *Lady Lindsay* (Anglia), a Mezőgazdasági Fejlődés Nemzetközi Kiállítása Általános Tanácsadó Testületének tagja, *Georg W. Yost*, a bécsi Kulturális Ügyek Intézetének igazgatója és *Lucy Francis* (India) az „Akciószervezet a fejlődésért és a női egyenjogúságért” elnevezésű mozgalom egyik vezető képviselője. A vendégeket *dr. Pintér János* főigazgató-helyettes vezette a kiállításokon, tájékoztatást adott a Múzeum múltjáról és jelenlegi tevékenységéről.

★ ★ ★

1985. szeptember 30-án megtekintették a Múzeumot a *Szovjetunióban működő mezőgazdasági egyetemek rektorai*. A vendégeket dr. Pintér János főigazgató-helyettes vezette a kiállításokon, tájékoztatást adott a Múzeum múltjáról és jelenlegi tevékenységéről.

★ ★ ★

Dr. Knézy Judit 1985. október 8–13. között részt vett Lengyelországban, Karniowicében a VI. Nemzetközi Táplálkozási Konferencián, ahol „Táplálkozási szokások a XVIII. században Dél–Dunántúlon” címmel előadást tartott.

★ ★ ★

November 30-án *dr. Arne Ross*, az Európai Állattenyésztők Egyesületének elnöke Keserű János, az Állattenyésztési Kutató Intézet igazgatójának kíséretében Múzeumunkban járt. Dr. Pintér János főigazgató-helyettes ismertette a Múzeum tevékenységét és bemutatta kiállításait.

★ ★ ★

A MÚZEUM BARÁTI KÖRÉNEK ÉLE TEBŐL

Dégen népi gyermekjáték kiállítás készül

Németh István, a dégi Mezőgazdasági Tájmúzeum egyik baráti köri tagja a képzőművészeti szakkör résztvevőinek elmesélte, hogyan játszottak az ő gyermekkorukban.

Nekik nem vásároltak kiskorukban bolti játékokat. Az alkotás, a munka, a játék elválaszthatatlan egymástól, így rengeteget gazdagodtak a gyermekek a saját kezükkel készített játékokból. Különböző anyagokkal, szerszámokkal ismerkedtek, megmozdult fantáziájuk, ügyesedett kezük, hiszen terveztek, alkottak. A kislányok főleg babákat, a kisfiúk szekereket, játékállatokat, sípokat készítettek, azaz „lányos és fiús” játékokat.

Alkotás közben

Szakköri foglalkozásunkat aktív gyűjtőmunka előzte meg: kukorica-szárat, csutkát, ágot, karót, kócot, diót, mákgubát stb. hoztak magukkal a gyerekek. Kifaggatták nagyszüleiket, így szép számmal készültek csutkababák, ördöglakatok, kiskocsik, tehenek.

A legérdekesebb játékot, az ördögrokkát közösen készítették Németh István irányításával.

Elkészítésének menetét most közreadom, hátha mások is kedvet kapnak hozzá.

Készül az ördögrokka

Anyagszükséglet: késsel megmunkált, puhafából készült, kihegyezett, kb. 15 cm hosszú ág, három helyen kilyukasztott dió, kis ág, kb. 40 cm madzag és burgonya.

Elkészítése: rákötöm a kihegyezett ág vájátára a madzagot. Függőlegesen belehelyezem a diót a két lyukon keresztül, s a harmadik lyukon kivezetem a madzagot, a végére rákötöm a kis ágat. Végül beleszúrom a kihegyezett ág végét a burgonyába.

Tenyerembe fogom a kész játékot, a megmunkált faág segítségével beletekerem a madzagot a dió belsejébe. Ezután lazán tartom egyik kezemben, a másikkal húzom a kis faágat, s már pörög is az ördögrockka.

A mai gyermekek is örömmel játszanak elődeik játékával. Közben felidézzük a régmúlt időket és felébred bennük az ősök iránti tisztelet. Tájmúzeumunk a közeljövőben tervezi a képzőművészeti szakkör által készített népi gyermekjátékok bemutatását.

Verebicsné Kalmár Margit

Kunszentmiklóson a Baráti Kör helyi csoportja pályázatot hirdetett a helység műemlékeinek feldolgozására. Három dolgozat érkezett be. Az első díjat Hajni József és Gelencsér Sándorné dolgozata nyerte el.

★ ★ ★

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre helyi csoportjai évvégi záró közgyűlésüket Kondoroson, Zircen, Cecén, Budapesten és Egerben megtartották.

★ ★ ★

A *Budapesti Csoport* tapasztalatokban gazdag, sikeres látogatást tett október folyamán a Kőbányai Sörgyár Emléktárában. Az Emléktár ismertetését előbb olvashatták.

★ ★ ★

SZEMÉLYI HÍREK

Az MTA és MÉM Agrártörténeti Bizottsága az Akadémia soron következő CL. közgyűlésig terjedő ötéves időszakra megválasztotta elnökségét és tagjait:

<i>Elnök:</i> Romány Pál	a Bács—Kiskun megyei Pártbizottság első titkára
<i>Elnökhelyettesek:</i> Kiss Albert	a Központi Statisztikai Hivatal elnökhelyettese
Hoffman Tamás	a Néprajzi Múzeum főigazgatója
<i>Titkár:</i> Szabó Lóránd	a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgatója
<i>Tagok:</i> Bárh János	a Viski Károly Múzeum (Kalocsa) igazgatója
Für Lajos	a Magyar Mezőgazdasági Múzeum tudományos főmunkatársa
Geday Gusztáv	a Kertészeti Egyetem Központi Könyvtár igazgatója
Heckenast József	ATE Tanárképző Intézet igazgatója (Gödöllő)
Krasszon Dénes	a Phylaxia Oltóanyagtermelő Vállalat tudományos szaktanácsadója
Lőkös László	Agrártudományi Egyetem (Gödöllő) tanszékvezető egyetemi tanára
Mendele Ferenc	az Országos Műemléki Felügyelőség igazgatója
Mártonné, Csonka Rózsa	az MSZMP Politikai Főiskola tanszékvezető hely. egyetemi tanára
Orbán Sándor	az MTA Történettudományi Intézet osztályvezetője
Orosz István	a Kossuth Lajos Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi docense

Pintér János	a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgató-helyettese
Szabad György	az ELTE Bölcsészettudományi Kar egyetemi tanára
Szabó Gyula	MÉM Szakoktatási és Kutatási Főosztály főosztályvezető-helyettese
Szuhay Miklós	a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Gazdaságtörténeti Tanszék egyetemi tanára
Tóth Lajos	DATE Mezőgazdasági Főiskolai Kara (Szarvas) tanszékvezető főiskolai tanára
Varga János	a Magyar Országos Levéltár főigazgatója

Október hónapban Múzeumunkban is lezajlottak a szakszervezeti választások. A megválasztott tisztségviselők az alábbiak lettek:

Elnök: Ernst József

Titkár: Dr. Fehér György

SzB tagok: Hajdú József
Kassai Katalin
Takács István
Udvary Ágnes
Zsigri János

Számvizsgáló Bizottság: Bálint Józsefné
Lenkefi János
Nosedá Tiborné

Az 1985. évi Országos Múzeumi és Műemléki Hónap alkalmából „Szocialista Kultúráért” c. kitüntetésben részesültek az agrármuzeológia és az agrártörténeti emlékek védelme területén kifejtett eredményes, ki-magasló tevékenységükért:

Kovácsné dr. Knézy Judit	Magyar Mezőgazdasági Múzeum osztályve-zető, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Bará-tainak Köre főtinkára
Dr. Fehér Károly	Magyar Mezőgazdaság c. hetilap főszerkesz-tője
Dr. Mélykúti Csaba	MÉM Műszaki Intézet irodavezetője
Dr. Kirsch János	Gabonatrösztt, nyugdíjas főosztályvezető, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Baráti Köré-nek alelnöke, a Malomipari Múzeum vezetője
Koós Istvánné	Vörös Csillag MGTSZ, üzemgazdász, a Ma-gyar Mezőgazdasági Múzeum Baráti Köre fű-zesgyarmati csoportjának titkára
Kozáry Géza	Badacsonyi Állami Gazdaság nyugdíjas fő-borásza, a Badacsonyi ÁG Üzemi Múzeumá-nak vezetője.

Az 1985. évi Országos Múzeumi és Műemléki Hónap alkalmából megosztott *nívójutalomban* részesült *Preininger Adolfné* és *dr. Bolyki Já-nosné* a Magyar Mezőgazdasági Múzeum gyűjteménye korszerű nyilván-tartásának megszervezéséért.

A kitüntetéseket bensőséges ünnepség keretén belül Villangó István, a Művelődési Minisztérium főosztályvezetője adta át a Nemzeti Galériá-ban.

A Fegyveres Erők Napja alkalmából BM Közbiztonsági Érem bronz fokozata kitüntetésben részesült *Részeg Lajos*, polgári fegyveres ör.

25 éves szolgálatért Szolgálati Érdemérem kitüntetésben részesült *Máté Lajos*, 10 éves szolgálatuk alapján *Győri János* és *Sinai János* polgári fegyveres örök.

500.000 km balesetmentes vezetésért kitüntetésben részesült *Mogor Imre* Múzeumunk gépkocsivezetője.

★★★

Dr. Tuli Györgyné muzeológus és *Fazekas Sándor* lakatos MÉM Kiváló Dolgozó kitüntetésben részesültek a november 7-i ünnepségen.

Kiváló dolgozónk Fazekas Sándor

Október hónapban meghalt *Helt Istvánné* kolléganőnk, a Növénytermesztési Főosztály gyűjteménytár-kezelője.

★ ★ ★

Nyugdíjba vonult kollégáinknak *dr. Tuli Györgynének*, *Földyné dr. Virány Juditnak* és *dr. N. Kiss Istvánnak* még sok, tevékenységben gazdag aktív évet és jó egészséget kívánunk.

★ ★ ★

Szeretettel köszöntjük Múzeumunk új dolgozóit: *Vezér Amália*, *dr. Laposa József* és *Molnár Imre* muzeológusokat, *Beischlag Béla* polgári fegyveres őrt, *Ohád István* és *Vérten Ferenc* lakatosokat és *Bíró László* restaurátort Keszthelyen.

★ ★ ★

Filmvetítés és szakvezetés kérhető a nyitvatartás ideje alatt. A jelentkezéseket lehetőleg 3 nappal előbb kérjük a 420–573 vagy a 412–011 telefonszámon bejelenteni.

Megjelenik negyedévenként. Felelős kiadó: Dr. Szabó Lóránd.
Főszerkesztő: Dr. Für Lajos. Szerkesztő: Udvary Ágnes.
Lektorálta: Sági Pál. Formátum: A/5. Lapengedély száma: III/Kul/
126/1982. Megjelent 700 példányban. ISSN 0230–1075.

A címlapon a budapesti Vajdahunyadvár ún. Katalin tornya, a hátsó borítón Alpár Ignácnak ihletet adó eredeti műemlék, a brassói Katalin-kapu (XVI. sz.) látható.

